מכאן ואילך אין בו משום גילוי ואין בו משום יין נסך ונהרדעי אמרי אפי' לבתר תלתא [א]יומי חיישינן משום גילוי מ"ט זימנין מיקרי שתי ת"ר[ב] [א]יין תוסס אין בו משום גילוי וכמה תסיסתו [ב]ג' ימים השחלים אין בהם משום גילוי ובני גולה נהגו בהן איסור ולא אמרן אלא דלית בהו חלא אבל אית בהו חלא מיגרי בהו כותח הבבלי אין בו משום גילוי ובני גולה נהגו בו איסור אמר רב מנשי אי אית ביה ניקורי חיישינן אמר רב חייא בר אשי [ג]אמר שמואל [ד]מי טיף טיף אין בו משום גילוי אמר רב אשי [ו]והוא דעביד [ה]טיף להדי טיף טיף אמר רב חייא בר אשי אמר שמואל [ה]פי תאנה אין בו משום גילוי כמאן כי האי תנא דתניא רבי אליעזר אומר [ו]אוכל אדם ענבים ותאנים בלילה ואינו חושש משום שנאמר [1]שומר פתאים ה' אמר רב ספרא משום ר' יהושע דרומא [ז]שלשה מיני ארס הן של בחור שוקע של בינוני מפעפע ושל זקן צף למימרא דכמה דקשיש כחוש חיליה והתניא [ח]שלשה כל זמן שמזקינין גבורה מתוספת בהן אלו הן דג נחש וחזיר כח אוספי הוא דקא מוסיף זיהריה קליש של בחור שוקע למאי הלכתא דתניא [ט]חבית [ז]שנתגלה אע"פ ששתו ממנה תשעה ולא מתו לא ישתה ממנה עשירי מעשה היה ששתו ממנו תשעה ולא מתו ושתה עשירי ומת אמר ר' ירמיה זהו שוקע וכן אבטיח שנתגלתה אע"פ שאכלו ממנה ט' בני אדם ולא מתו לא יאכל ממנה עשירי מעשה היה ואכלו ממנה תשעה ולא מתו ואכל עשירי ומת א"ר זהו שוקע [ח]ת"ר [י]מים שנתגלו הרי זה לא ישפכם ברשות הרבים ולא ירביץ בהן את הבית ולא יגבל בהן את הטיט ולא ישקה מהן לא בהמתו ולא בהמת חבירו ולא ירחץ בהן פניו ידיו ורגליו אחרים אומרים מקום שיש סירטא אסור אין סירטא מותר היינו תנא קמא איכא בינייהו גב היד וגב הרגל ורומני דאפי אמר מר לא ישקה מהן לא בהמתו ולא בהמת חבירו והתניא אבל משקהו לבהמת עצמו כי תניא ההיא [ט]לשונרא אי הכי דחבריה נמי דחבריה כחיש דידיה נמי כחיש הדר בריא דחבריה נמי הדר בריא זימנין דבעי לזבונא ומפסיד ליה מיניה א"ר אסי א"ר יוחנן משום ר' יהודה בן בתירא שלשה יינות הן יין נסך [כ]אסור בהנאה [ל]ומטמא טומאה חמורה בכזית

סתם

מכאן ואילך. נתקלקל הרבה ואין בו משום גילוי: **יין תוסס.** יין חדש מגיתו. עד שהוא מחמיץ להיות יין קרי ליה תוסס: **השחלים.** קרשו"ן טרוף בכלי ושחוק ויין או מים נתונין בו: **חלא.** חומץ: **מיגרי בהו.** החומץ מתגרה ונלחם בחכן של נחשים ואין שותין בו ממנו: **כותח הבבלי.** חזק הוא כחומץ כדמפרש באלו עוברין (פסחים דף מב.) דיהבו ביה עיפושי פת ונסיובי דחלבא מישג"א בלע"ז: **ניקורי.** כמין מקום נשיכת הנחש: **טיף טיף.** כלי שתחת חבית שמקבל יין הנוטף: **טיף להדי טיף טיף.** שמטפטף תדיר והטיפים רודפות זו את זו ותכופות והנחש שומע ובורח: **פי תאנה.** כשתולשין אותה נעשה לה פה קצר במקום עוקצה: **שוקע.** לפי שחזק הוא וכבד ושוקע בתוך המשקה לקרקעיתו של כלי: **מפעפע.** בינתיים: **זיהריה.** ארס שלו: **לא ישתה עשירי.** שהארס שוקע למטה וישתהו וימות: **אבטיח.** מלפפון מלו"ן בלע"ז וגסה היא וכשפותחין אותה לאכול קצת ועומדת מגולה אוכל נחש ממנה והיא רכה והארס שוקע בה. הלכך שמעינן מרב ספרא טובא ראשון לא ישתה שמא נחש זקן שתה שם וצף הארס למעלה אמצעיים שמא נחש בינוני היה ומפעפע שתו תשעה לא ישתה עשירי שמא בחור היה: **לא ישפכם.** שמא יעבור אדם יחף ויעמוד הארס בין קשרי אצבעותיו וכיון שנכנס מעט ונוקב בבשר שוב אין לו רפואה: **ולא ירביץ.** להשכיב את האפר ואבק שלא יעלה: **סירטא.** סדק שהארס מתעכב שם ואינו נופל מהר ונוקב הבשר: **היינו ת"ק.** דהא פנים יד ורגל יש שם פתחים וסדקים כמו בין אצבע לאצבע ובתוך הכף יש סדקים והאזן והשפתים: **רומני דאפי.** פומיל"א של פנים אשר אצל העין ואין שם סדק ולאחרים שרי: **בשוגרא.** דלא מזיק ליה ארס דשוגרא אכיל ליה לחיויא כדאמרינן בערבי פסחים (פסחים דף קיב:): **יין נסך.** שנתנסך לעבודת כוכבים: **טומאה חמורה.** משא ואהל כמת. איתקש תקרובת עבודת כוכבים למת:

סתם

השחלים אין בהם משום גילוי. פ"ה קרשו"ן בלע"ז טרוף בכלי ושחוק ויין או מים נתונים בו וקשיא דבסוף נדרים (דף נא:) (א) דמשמע דיש בהם משום גילוי גבי ההוא נוקף הוו מתלי א"ל לא תיכול מינייהו דטעמינהו חויא ואין לפרש שחלים דהכא היינו מאכל של גריסין כי ההיא דפ"ב (לקמן סו.) דקאמר וכן היו בצפורי עושין נותנים חומץ לתוך הגריסין וקורין אותו שחלים דהתם אינו קרוי שחלים עד לאחר נתינת החומץ והכא מיירי קודם נתינת החומץ כדאמרינן (ב) ולא אמרן אלא דלית בהו חלא וי"ל דהכא ודנדרים חד הוא ודאי לפעמים במקרה טועמם נחש כי ההוא עובדא דהתם ולכך נהגו בהן בני גולה איסור: **פי** תאנה אין בו משום גילוי. והא דאמרינן בפ"ק דחולין (דף ט.) (ג) ראה צפור מנקר בתאנה חוששין שמא במקום נקב נקר ואסור שאני התם דאיכא ריעותא דניקורא: **לא** בהמתו ולא בהמת חבירו. אין לדקדק השתא בהמתו אמרת בהמת חבירו מיבעיא דזו ואצ"ל זו קתני ודרך התנא לשנות יחד: **וממטמא** טומאה חמורה בכזית. ואפי' ב"ה דבעו רביעית פרק המוציא יין (שבת דף עז. ושם) גבי נבלות דקא אמר אף כשטמאו ב"ה לא טמאו אלא ברביעית הואיל ויכול לקרוש ולעמוד על כזית הכא מודו דסגי בכזית דהואיל ונאסר מטעם תקרובת מטמא בכזית כמו זבח: **וממטמא** טומאת משקין ברביעי'. פירוש לטמא אוכלין ומשקין כתורת משקין טמאין שנטמאו בשרץ שאינו מטמא אדם וכלים אלא אוכלין ומשקין ושיעור (ד) קבול טומאה ברביעית לוג ככל טומאת משקין עכ"ל הקונ' משמע מתוך לשונו שאין לסתם יינם טומאה אא"כ קבל טומאה ממקום אחר וקשה דמה חידוש הוא זה לשנות כאן טומאה מן השרץ ולי גרע משאר משקין ומיהא איכא לשנויי א] דאשמועינן דמשום חומרייהו לא מקבלי טומאה בפחות מרביעית ועוד קשיא דמשמע דבשאר משקין בעינן רביעית לקבל טומאה ואדרבה בשאר משקין לא בעינן רביעית כדאמרינן בפ"ק דפסחים (יז:) משקה בית מטבחיא דכן לא אמרו אלא ברביעית דחזו להטביל מחטין וצינורות אבל בפחות מרביעית טמאים ואפילו לטמא אחרי' לא בעו רביעית כדמשמע נמי התם (דף יד. ושם) גבי לא נמנעו מלשרוף את הבשר כו' דמוקי לה באיכא משקין בהדי בשר דמטמא בשר מחמת משקין ומשתמא בלוגן מים הנשארים על הבשר לאחר הדחה אין בהם רביעית וכן משמע בברכות פרק אלו דברים (דף נב.) דקאמר שמא יחזרו מים שאחורי הכוס ויטמאו את הידים והתם לא הוו רביעית ואף לטמא כלים שמשקה מטמא כלים דרבנן לא בעי רביעית כדתנן בפ"ג דטהרות (משנה ב) גוש של זיתים פי' והוא טמא שנפל לתנור והוסק כביצה מכוון טהור פי' התנור טהור (ה) משילתה טיפה ראשונה נתמעט האוכל מכביצה ואין הטיפה יכולה עוד לקבל טומאה מן הגוש דאין אוכל מטמא בפחות מכביצה ומן הגוש לא קבל התנור טומאה דאין הגוש מטמא כלי ומחמת הטיפה שנטמאת עם הגוש אין לטמאותו ואפי' למ"ד בפרק כל שעה (פסחים לג:) משקין מבלע בליעי וכשנטמא הגוש נטמא הטיפה דטומאה להיכן הלכה מ"מ כיון שקיבלתה בעודה אוכל שהיתה בלועה בגוש לא חשיבא כמשקה לטמא התנור יותר מכביצה טמא פי' התנור טמא דטיפה ראשונה שיצתה קבלה טומאה מן הגוש שיש בו כביצה וחזרה וטמאה את התנור אלמא לא בעינן רביעית ונראה לפרש דהכא טומאה דסתם יינם גזרו (ו) ואף בלא מגע שרץ ולא החמירו לגזור טומאה בפחות מרביעית כי הני משקין דפרק דם הנדה (נדה דף נה:) דמעת עיניו ודם מגפתו וחלב שבאשה (ז) מטמאין טומאת משקין ברביעית מדרבנן כדאיתא פרק כיסוי הדם (חולין דף פז:) וקראי דמייתי פרק דם הנדה אסמכתא ניהו וא"ת למה הוצרכו לגזור טומאה על סתם יינם תיפוק ליה משום מגע עובד כוכבי' שגזרו עליהם שיהו כזבים לכל דבריהם וי"ל דאיצטריך למיסר (ח) פחות מכן תשע דליתא הך גזירה כדאמרינן לקמן בפירקין (דף נו. ע"ש) וא"ת הך רביעית דסתם יינם ורביעית דמשקה דפרק דם הנדה אמאי לא חשיב להו בנזיר פרק ג' מינים (דף לח.) גבי עשר רביעית הן וליכא למימר דלהכי לא חשיב ליה משום דליתנהו אלא דרבנן דקא חשיב נמי פסול גויה דרבנן וי"ל דכל ענייני טומאת משקין ברביעית הם בכלל פסול גויה:

המפקיד

עין משפט נר מצוה

עג א ב ג ד מיי' פי"א מהלכות רוצח הלכה ח סמג עשין עט טור י"ד סימן קטז:
עד ה ו מיי' שם פי"ב הלכה ג סמג שם טור י"ד שם:
עה ז ח מיי' שם פי"א הלכה יד סמג שם טור י"ד שם:
עו ט י מיי' שם הלכה טו סמג שם טור שם:
עז כ מיי' פי"א מהל' מאכלות אסורות הל' א סמג לאוין קמח טור ש"ע י"ד סי' קכג סעי' א:
עח ל מיי' פ"ו מהל' אבות הטומאה ה"ח:

◆

רבינו חננאל

מכאן ואילך חומץ סופתקא הוא אין בו לא משום גילוי ולא משום יין נסך ונהרדעי אמרי אפילו מיכן ואילך משום יין נסך אין בו משום גילוי יש בו דמקרי ושתי: **ת"ר** יין תוסס פי' חדש אין בו משום גילוי וכמה תסיסתו ג' ימים. שחלים דלית בהו חלא אין בהן משום גילוי ובני גולה נהגו בהן איסור ואי אית בהן חלא מיגרי בהו. וכן כותח הבבלי אין בו משום גילוי ובני גולה נהגו בו איסור ואי אית ביה ניקורי חיישינן. מטפטף דעביד טיף טיף להדי טיף טיף אין בו משום גילוי. פי תאנה לחה שיש בה לחלוחית אין בו משום גילוי דתניא ר' אליעזר אומר אוכל אדם ענבים ותאנים בלילה ואינו חושש שנאמר שומר פתאים ה': אמר רב ספרא ג' מיני ארס הן של נחש בחור שוקע ואם נתגלתה חבית אף על פי ששתו ממנה ט' ולא מתו לא ישתה עשירי מעשה היה ולא מת אלא האחרון וכן באבטיח שנתגלה אכלו ממנה עשרה ולא מת אלא האחרון א"ר ירמיה זהו ארס שוקע של נחש בינוני מפעפע של זקן צף ואע"ג דבכל זמן שמזקינין מוסיפין כח זיהריה מיקלש קליש: **ת"ר** מים שנתגלו הרי זה לא ישפכם לרה"ר ולא ירבץ מהן הבית ולא יגבל בהן טיט ולא ישקה מהן בהמה ולא ירחץ מהן פניו ידיו ורגליו אחרים אומרים מקום שיש בו סירטא א) ביניהן גב היד וגב הרגל ורומני דאפא: **א"ר** יוחנן משום רבי יהודה בן בתירא שלשה יינות הן יין שראהו בי ניסך ממנו אסור בהנאה ומטמא טומאה חמורה

א) נראה דחסר כאן וצ"ל מקום שיש בו סירטא אסור אין סירטא מותר ואיכא ביניהן גב היד וכו'.

מסורת הש"ס

א) רש"א יומי אין בו משום יין נסך משום גילוי חיישינן, ב) סנהדרין ע. [תענית ל. תוספ' תרומות פ"ז הי"ג], ג) [פסחים לט:], ד) [גר' ר"ף מיטפטף], ה) ל"ל טיף טיף, רש"א, ו) שבת עז:, ז) [בשנתגלתה, יעב"ץ], ח) ב"ק קטו: [תוספ' תרומות פ"ז], ט) [לקמן לג:], י) [ועי' תוספות שבת קי. ד"ה וליתיה], כ) לא כל"ל.

◆

תורה אור השלם

1. שֹׁמֵר פְּתָאִים יְיָ דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ: תהלים קטז ו

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה השחלים וכו' דבסוף נדרים משמע כל"ל ואות ד' נמחק: (ב) בא"ד ולא אמרן אלא. נ"ב עיין בפרק שתוהה שרלים דף קי מ"ש התוס' בד"ה ולימא: (ג) ד"ה פי וכו' ראה לפור. נ"ב נראה דהסיפא דלמא לפור דוקא בניקור שבליתה שבה תסופה אבל פי תאנה במקום עוקצה בליתה שבה מגולה הלכך אין בו משום גלוי: (ד) ד"ה וממטמא וכו' ושיעור לקבל טומאה ברביעית: (ה) בא"ד טהור דמשיצתה: (ו) בא"ד גזרו אף כל"ל ואות ו' נמחק: (ז) בא"ד ולכך שלשה דמטמאין: (ח) בא"ד למיסר בעובד כוכבים פחות מכן תשע:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוס' ד"ה וממטמא טומאת משקין ברביעית וכו' דאשמעינן דמשום חומרייהו וכו'. נ"ב עיין פי' הר"ש במכשירין פ"ו משנה ז' ח':

◆

לעזי רש"י

קרישו"ן. שחלים.
מישג"א. פי-גבינה, נסיוב החלב.
מלו"ן. אבטיח.
פומיל"א [פומיל"ש]. עצמות הלחיים.

◆

מוסף רש"י

יין תוסס. שהוא נשך בגרון מחמת שהוא מחמיץ (סנהדרין ע:) [או: רותח (תענית ל.)]. לא ישפכם. שלא יעבור עליהם אדם יחף ויכנס הארס בגופו (ב"ק קטו:). לא בהמתו. משום סכנת נפשות, שמא ישתנה אמרי כן (שם).

Torah-Box.com diffusion du judaïsme aux francophones